



## Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL  
JULIANE KOKOTT  
prezentate la 26 aprilie 2012<sup>1</sup>

**Cauza C-619/10**

**Trade Agency Ltd  
împotriva  
Seramico Investments Ltd**

[cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Augstākās tiesas Senāts (Letonia)]

„Regulamentul (CE) nr. 44/2001 — Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești — Motive de refuz — Articolul 34 din Regulamentul nr. 44/2001 — Certificat eliberat potrivit articolului 54 din Regulamentul nr. 44/2001 — Comunicarea sau notificarea actului de sesizare a instanței — Pârât care nu s-a înfățișat — Ordine publică — Hotărâri pronunțate fără examinarea fondului cauzei și fără motivare — Dreptul la un proces echitabil”

### I – Introducere

1. Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Curtea Supremă a Republicii Letonia privește interpretarea articolului 34 punctele 1 și 2, precum și a articolului 54 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială<sup>2</sup>.

2. Articolul 34 punctul 2 permite să se refuze recunoașterea și executarea unei hotărâri pronunțate în lipsă împotriva pârâtului căruia actul de sesizare a instanței nu i-a fost comunicat sau notificat în timp util sau într-un mod care să îi permită acestuia să își pregătească apărarea. Articolul 54 din regulament prevede eliberarea, în statul membru în care s-a pronunțat hotărârea, a unui certificat cu privire la principalele date ale procedurii. Acest certificat trebuie depus împreună cu cererea de încuviințare a executării hotărârii. Informațiile care trebuie prezentate în certificat includ și data de prezentare a actului de sesizare a instanței. În acest context, în speță se pune problema întinderii controlului instanței din statul solicitat în legătură cu notificarea actului de sesizare: are instanța respectivă dreptul de a verifica dacă actul de sesizare a instanței a fost comunicat sau notificat, cu toate că data comunicării sau notificării este menționată în certificat, sau certificatul are în această privință efect juridic obligatoriu?

3. Motivul de refuz de la articolul 34 punctul 2 nu poate fi reținut dacă pârâtul nu a introdus, în statul în care s-a pronunțat hotărârea în lipsă, o acțiune împotriva acesteia atunci când a avut posibilitatea să o facă. Prezenta procedură oferă Curții prilejul să își clarifice jurisprudența privind problema momentului în care pârâtul are obligația de a introduce o acțiune în statul în care s-a pronunțat hotărârea. Trebuie clarificat dacă pârâtul are această obligație și atunci când hotărârea pronunțată împotriva sa i-a fost comunicată sau notificată pentru prima oară în cadrul procedurii de *exequatur*.

<sup>1</sup> — Limba originală: germana.

<sup>2</sup> — JO L 12, p. 1, Ediție specială 19/vol. 3, p. 74.

4. În sfârșit, prezentul litigiu privește și clauza de ordine publică de la articolul 34 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001. În acest context, instanța de trimitere urmărește să afle dacă aspectul că, înainte de a pronunța o hotărâre în lipsă, instanța nu verifică temeinicia pe fond a cererii și nici nu justifică hotărârea pronunțată în lipsă este conform cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene<sup>3</sup> și cu dreptul pârâtului la un proces echitabil prevăzut de dispoziția menționată.

## II – Cadrul juridic

5. Articolul 34 din Regulamentul nr. 44/2001 reglementează motivele de refuz și prevede următoarele:

„O hotărâre nu este recunoscută:

1. dacă recunoașterea este vădit contrară ordinii publice a statului membru solicitat;
2. dacă actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent nu a fost comunicat sau notificat pârâtului care nu s-a înfățișat în timp util și într-o manieră care să-i permită acestuia să-și pregătească apărarea, dacă [a se citi «cu excepția cazului în care»] pârâtul nu a introdus o acțiune împotriva hotărârii atunci când a avut posibilitatea să o facă;

6. Articolul 54 se referă la certificatul pe care trebuie să îl elibereze instanța din statul membru în care s-a pronunțat hotărârea:

„Instanța sau autoritatea competentă din statul membru în care s-a pronunțat hotărârea eliberează, la cererea oricăreia dintre părțile interesate, un certificat conform modelului din anexa V la prezentul regulament.”

7. Anexa V cuprinde modelul pentru certificatul care trebuie eliberat conform articolului 54:

„Certificatul menționat la articolele 54 și 58 din Regulamentul privind hotărârile și tranzacțiile judiciare [...]

4.4 Data notificării sau comunicării actului de sesizare a instanței în cazul în care hotărârea a fost pronunțată în lipsă [...]

## III – Situația de fapt

8. Societatea *Seramico Investments Limited* (denumită în continuare „*Seramico*”) a introdus o acțiune la High Court împotriva societății *Trade Agency Limited* (denumită în continuare „*Trade Agency*”) și împotriva unei alte societăți, solicitând plata sumei de 289 122,10 GBP.

9. Neprimind niciun memoriu în apărare din partea societății *Trade Agency*, High Court of Justice, Queen’s Bench Division, a pronunțat la 8 octombrie 2009 o hotărâre în lipsă prin care societatea *Trade Agency Limited* era obligată la plata sumei de 293 582,98 GBP, motivând hotărârea după cum urmează: „Pârâta nu a răspuns la cererea introductivă care i-a fost notificată. Prin urmare, se dispune obligarea acesteia la plata către reclamantă a sumei de 289 122,10 GBP, reprezentând datoria majorată cu dobânzile acumulate până la data prezentei hotărâri, precum și a sumei de 130,00 GBP, reprezentând cheltuieli de judecată. Aceasta trebuie să plătească reclamantei suma totală de 293 582,98 GBP.”

3 — Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene a fost proclamată solemn pentru prima dată la 7 decembrie 2000 la Nisa (JO 2000, C 364, p. 1) și a doua oară la 12 decembrie 2007 la Strasbourg (JO 2007, C 303, p. 1, și JO 2010, C 83, p. 389).

10. Potrivit instanței de trimitere, în certificatul corespunzător eliberat de High Court în conformitate cu prevederile articolului 54 din Regulamentul nr. 44/2001 se arătau următoarele: „Informațiile privind cererea introductivă au fost comunicate la 10 septembrie 2009”.

11. La 28 octombrie 2009, societatea Seramico Investments Limited a depus la Latvijas Republikas Rīgās pilsētas Ziemeļu rajona tiesa o cerere de recunoaștere și executare în Letonia a hotărârii High Court of Justice. Cererea era însoțită de o copie a hotărârii menționate și de o copie a certificatului prevăzut la articolul 54 din Regulamentul nr. 44/2001. Hotărârea de recunoaștere și executare a hotărârii High Court a fost pronunțată la 5 noiembrie 2009. Printr-o hotărâre pronunțată la 3 martie 2010, Rīgas apgabaltiesas Civiltetu tiesas koleģija a respins acțiunea formulată de societatea Trade Agency.

12. Drept urmare, societatea Trade Agency Limited a formulat la Augstākās tiesas Senāts un recurs împotriva hotărârii din 3 martie 2010 a instanței de apel, în care susținea că procedura judiciară desfășurată în Regatul Unit a adus atingere dreptului său la un proces echitabil, ceea ce constituie un motiv pentru refuzul recunoașterii și executării hotărârii High Court în Republica Letonia.

#### **IV – Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare**

13. Drept urmare, instanța de trimitere a suspendat procedura și a adresat Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarele întrebări preliminare:

- „1) În cazul în care o hotărâre a unei instanțe străine este însoțită de certificatul prevăzut la articolul 54 din Regulamentul nr. 44/2001, însă, cu toate acestea, pârâtul se opune susținând că nu i-a fost notificată acțiunea introdusă în statul membru de origine, instanța din statul membru de executare este competentă, în cadrul analizei unui motiv de refuz al recunoașterii prevăzut la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, să examineze ea însăși concordanța informațiilor din certificat cu dovezile? O competență atât de extinsă a instanței din statul membru de executare este conformă cu principiul încrederii reciproce în administrarea justiției prevăzut în considerentele (16) și (17) ale Regulamentului nr. 44/2001?
- 2) O hotărâre pronunțată în lipsă prin care se soluționează pe fond o cauză fără a se examina nici obiectul cererii și nici motivele acesteia și care nu cuprinde niciun argument cu privire la motivarea pe fond a cererii este conformă cu articolul 47 din Cartă și cu dreptul pârâtului la un proces echitabil prevăzut de dispoziția menționată?”

14. La procedura scrisă în fața Curții au participat, pe lângă Seramico și Trade Agency, guvernele german, francez, irlandez, italian, leton, lituanian, olandez, polonez, portughez, precum și guvernul Regatului Unit și Comisia Europeană.

15. La 8 februarie 2012, în fața Curții a avut loc o ședință la care au fost reprezentate Trade Agency, guvernele german, francez, irlandez, leton, polonez, precum și guvernul Regatului Unit și Comisia.

## V – Apreciere

### A – Prima întrebare preliminară

16. Potrivit articolului 34 punctul 2, o hotărâre nu trebuie să fie recunoscută dacă actul de sesizare a instanței nu a fost comunicat sau notificat pârâtului în timp util și într-un mod care să îi permită acestuia să își pregătească apărarea. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle dacă, în cazul în care există un certificat conform articolului 54 din regulamentul, în care este precizată data notificării sau comunicării actului de sesizare, mai este permis să se pună în discuție faptul că notificarea a fost făcută în cadrul procedurii de *exequatur*.

17. Articolul 34 punctul 2 precizează însă și că acest motiv de refuz nu poate fi invocat dacă pârâtul nu a introdus o acțiune împotriva hotărârii în statul în care aceasta a fost pronunțată atunci când a avut posibilitatea să o facă.

18. În cele ce urmează vom clarifica mai întâi în ce măsură instanța de executare are dreptul să verifice comunicarea sau notificarea actului de sesizare în cadrul articolului 34 punctul 2 (la punctul 1). În continuare, vom examina condițiile în care este exclusă invocarea acestui motiv de refuz ca urmare a neintroducerii de către pârât a unei acțiuni în statul în care a fost pronunțată hotărârea (la punctul 2).

#### 1. Întinderea controlului comunicării sau notificării

19. Înainte de a ne ocupa, în cele ce urmează, de problema întinderii controlului în condițiile în care a fost eliberat un certificat în conformitate cu articolul 54, vom prezenta în linii mari procedura de încuviințare a executării unei hotărâri în conformitate cu Regulamentul nr. 44/2001, având în vedere că în special interpretarea teleologică a articolului 34 punctul 2 nu este posibilă decât în contextul sistemului instituit de regulament.

#### a) Economia Regulamentului nr. 44/2001

20. Procedura de executare a unei hotărâri în conformitate cu Regulamentul nr. 44/2001 se desfășoară în două etape. Într-o primă etapă, hotărârea este declarată executorie în mod aproape automat, în urma unei verificări simple, formale, a documentelor prezentate<sup>4</sup>. Pentru aceasta, este necesară prezentarea unei copii doveditoare a hotărârii care urmează să fie executată, precum și, în principiu, prezentarea certificatului eliberat în conformitate cu articolul 54 (sub rezerva excepțiilor prevăzute la articolul 55 din același regulament).

21. Examinarea motivelor de refuz nu este posibilă decât în a doua etapă. Partea împotriva căreia se solicită executarea poate introduce o acțiune împotriva executării hotărârii potrivit articolului 43 din regulament. În acest caz, în conformitate cu articolul 45 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, instanța sesizată cu acțiunea nu poate anula hotărârea de încuviințare a executării decât în temeiul motivelor de refuz menționate la articolele 34 și 35.

22. Din prezenta cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare nu rezultă cu certitudine dacă în acțiunea principală comunicarea sau notificarea actului de sesizare a avut loc la nivel național sau în străinătate. Acest aspect nu este însă relevant pentru aplicabilitatea articolului 34 punctul 2, acesta fiind aplicabil în ambele situații<sup>5</sup>.

4 — A se vedea considerentul (17) al Regulamentului nr. 44/2001.

5 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iunie 1985, Debaecker și Plouvier (49/84, Rec., p. 1779, punctele 11-13).

b) Interpretarea articolului 34 punctul 2 și a articolului 54 din Regulamentul nr. 44/2001

23. Prima întrebare preliminară privește, în esență, întinderea controlului instanței din statul solicitat. Trebuie să se stabilească dacă aceasta are dreptul să examineze și notificarea actului de sesizare și chiar să dea un răspuns negativ la o notificare, indiferent de data acesteia specificată conform articolului 54.

24. Modul de redactare a articolului 34 punctul 2, potrivit căruia o hotărâre poate să nu fie recunoscută dacă actul de sesizare a instanței nu a fost comunicat sau notificat pârâtului într-un mod care să îi permită acestuia să își pregătească apărarea, pledează în favoarea unei competențe de examinare extinse.

25. Referitor la Convenția de la Bruxelles, Curtea a subliniat că aceasta asigură o protecție eficientă a drepturilor pârâtului împotriva căruia a fost pronunțată o hotărâre în lipsă. Acesta este scopul controlului prin care se urmărește să se constate dacă actul de sesizare a instanței a fost comunicat sau notificat în mod legal și dacă a fost transmis atât instanței din statul în care s-a pronunțat hotărârea, cât și instanței din statul solicitat<sup>6</sup>.

26. În cauza ASML, Curtea a reiterat importanța dreptului la apărare al pârâtului invocând și articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001. În conformitate cu articolul 34 punctul 2, cea de a doua instanță care a statuat în privința recunoașterii și executării are competența de a verifica din nou aspectul notificării sau comunicării actului de sesizare. Curtea a stabilit astfel că dreptul la apărare al pârâtului care nu s-a înfățișat este asigurat printr-un dublu control<sup>7</sup>, inclusiv în cadrul Regulamentului nr. 44/2001. Curtea s-a pronunțat în mod expres în acest sens chiar în contextul în care, potrivit articolului 26 alineatul (2) din Regulamentul nr. 44/2001 coroborat cu articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1348/2000<sup>8</sup>, în cazul notificării unei hotărâri pronunțate în străinătate, instanța care a pronunțat hotărârea are obligația de a verifica dacă actul de sesizare a instanței a fost comunicat sau notificat pârâtului în timp util sau într-un mod care să îi permită acestuia să își pregătească apărarea.

27. Guvernul irlandez pune însă la îndoială faptul că declarațiile Curții din Hotărârea ASML pot fi transpuse la prezenta cauză. Aceasta pentru că, potrivit guvernului irlandez, din această hotărâre nu reiese că în acea acțiune principală ar fi fost eliberat un certificat. Guvernul irlandez susține că dublul control al comunicării sau notificării trebuie exclus în cazul în care a fost eliberat un certificat.

28. Este adevărat că Hotărârea ASML nu conține nicio afirmație explicită cu privire la existența unui certificat. Deși există, într-adevăr, numeroase indicii în sensul că a existat un certificat eliberat conform articolului 54, aceasta fiind de regulă situația conform Regulamentului nr. 44/2001, hotărârea nu îi menționează existența. Afirmația Curții referitoare la dublul control al comunicării sau notificării este însă valabilă și pentru situația în care a fost eliberat un certificat. Vom explica acest aspect în cele ce urmează.

6 — Hotărârea din 15 iulie 1982, Pandy Plastic Products (228/81, Rec., p. I-2723, punctul 13), și Hotărârea din 3 iulie 1990, Lancray (C 305/88, Rec., p. I-2563, punctul 28).

7 — Hotărârea din 14 decembrie 2006, ASML (C-283/05, Rec., p. I-12041, punctul 29).

8 — Regulamentul (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind notificarea și comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială (JO L 160, p. 37, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 161). Devenit în prezent Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială („notificarea sau comunicarea actelor”) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului (JO L 324, p. 79).

i) Interpretarea literală și sistematică a Regulamentului 44/2001

29. Potrivit articolului 54, instanța sau autoritatea competentă din statul membru în care s-a pronunțat hotărârea eliberează, la cerere, certificatul, utilizând formularul din anexa V din Regulamentul nr. 44/2001. Potrivit punctului 4.4 din anexa V, certificatul trebuie să menționeze data notificării sau comunicării actului de sesizare a instanței în cazul în care hotărârea a fost pronunțată în lipsă. Potrivit articolului 53 alineatul (2), certificatul trebuie anexat cererii de încuviințare a executării hotărârii<sup>9</sup>.

30. Din modul de redactare a Regulamentului nr. 44/2001 nu se poate deduce că informațiile cuprinse în certificat cu privire la notificarea actului de sesizare a instanței produc efecte juridice obligatorii în cadrul căii de atac îndreptate împotriva cererii de încuviințare a executării hotărârii.

31. Alte dispoziții din regulamentul menționat exclud în mod expres anumite elemente de fapt din sfera controlului instanței din statul solicitat. Astfel, de exemplu, articolul 35 alineatul (2) prevede că, la verificarea temeiurilor de competență prevăzute la articolul 35 alineatul (1), autoritatea solicitată este legată de constatările de fapt ale instanței din statul membru de origine. Iar potrivit articolului 36 din același regulament, hotărârea străină nu poate face în nicio situație obiectul unei revizuirii pe fond.

32. Printr-un asemenea demers de a exclude explicit anumite elemente de fapt din sfera controlului instanței de executare, Regulamentul nr. 44/2001 demonstrează că, în rest, instanța din statul solicitat are competența de a examina ea însăși dacă sunt îndeplinite condițiile din reglementările individuale. Constatarea se aplică și în privința articolului 34 punctul 2.

33. În cadrul interpretării sistematice a Regulamentului nr. 44/2001 trebuie abordată și deosebirea dintre certificatele eliberate conform articolului 54 din Regulamentul nr. 44/2001 și certificatele eliberate conform articolului 42 alineatul (1) din Regulamentul CE nr. 2201/2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești<sup>10</sup>. Articolul 41 alineatul (2) și articolul 42 alineatul (2) din acest regulament prevăd de asemenea că hotărârea a cărei executare se solicită trebuie însoțită de un certificat. În legătură cu acest document, Curtea a stabilit că instanța din statul solicitat nu este abilitată să exercite un control asupra condițiilor de eliberare a certificatului<sup>11</sup>.

34. Cele două regulamente și normele pe care le cuprind în privința certificatului se deosebesc însă în mult prea mare măsură pentru a se putea stabili un paralelism în privința efectelor juridice obligatorii ale certificatelor. Regulamentul nr. 2201/2003 instituie un sistem prin intermediul căruia hotărârile privind dreptul de vizită și înapoierea copilului pentru care, în statul membru de origine, a fost eliberat un certificat în conformitate cu acest regulament sunt recunoscute în mod automat și au forță executorie în toate celelalte state membre, fără a fi necesară o procedură de *exequatur* și fără să existe posibilitatea de a se opune recunoașterii lor<sup>12</sup>. În consecință, certificatul nu trebuie să fie supus controlului decât în statul de origine.

35. Spre deosebire de Regulamentul nr. 2201/2003, Regulamentul nr. 44/2001 nu renunță la procedura de *exequatur*. Există însă și deosebiri considerabile în ceea ce privește procedura de eliberare a certificatelor. Astfel, în cadrul Regulamentului nr. 2201/2003, certificatul este eliberat în mod obligatoriu de o instanță, în timp ce un certificat eliberat conform articolului 54 din Regulamentul nr. 44/2001 nu trebuie emis în mod obligatoriu de un judecător și nu face decât să sintetizeze informații deja existente. În plus, numai Regulamentul nr. 2201/2003 prevede la articolul 43 o

9 — Articolul 55 din Regulamentul nr. 44/2001 prevede soluții alternative în cazul în care un certificat nu este prezentat potrivit articolului 54.

10 — Regulamentul Consiliului din 27 noiembrie 2003 de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183).

11 — Hotărârea din 22 decembrie 2010, Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, Rep., p. I-14247, punctul 54).

12 — A se vedea considerentul (23) al Regulamentului nr. 2201/2003 și Hotărârea Aguirre Zarraga (citată la nota de subsol 11, punctul 48).

reglementare expresă privind acțiunea în rectificarea certificatului. Controlul asupra comunicării sau notificării către pârât a actului de sesizare a instanței conform articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 nu este posibil, în definitiv, decât în cazul în care în statul de origine nu este prevăzută nicio cale de atac.

36. Prin urmare, comparația cu Regulamentul 2201/2003 pledează împotriva efectelor juridice obligatorii ale certificatului prevăzut la articolul 54 din Regulamentul nr. 44/2001.

#### ii) Interpretarea teleologică a regulamentului

37. Și spiritul, și finalitatea certificatului prevăzut la articolul 54 din Regulamentul nr. 44/2001 pledează în favoarea unui control extins al instanței din statul solicitat asupra comunicării sau notificării actului de sesizare.

38. După cum rezultă din geneza regulamentului, introducerea certificatului era menită să faciliteze formalitățile procedurale pentru solicitant. În loc ca acesta să fie obligat să prezinte – astfel cum prevedea reglementarea precedentă – diferite documente din care trebuiau extrase informațiile necesare, acum nu mai trebuie decât să prezinte un certificat în care aceste informații figurează într-o formă sintetică<sup>13</sup>.

39. În consecință, spiritul și finalitatea certificatului constau în a face mai simplă și mai eficientă recunoașterea și punerea în aplicare a hotărârii în prima etapă a procedurii. De asemenea, certificatul face ca traducerile să nu mai fie necesare, întrucât formularul și datele din fiecare rubrică sunt uniforme în toate versiunile lingvistice.

40. Conținutul certificatului reflectă în esență întinderea controlului instanței din statul solicitat în prima etapă a procedurii de *exequatur*. Informațiile din certificat permit să se verifice rapid dacă sunt îndeplinite condițiile pentru ca hotărârea să poată fie declarată executorie. Astfel, pe baza certificatului, se poate verifica foarte ușor dacă părțile din acțiunea principală sunt identice cu părțile din procedura de *exequatur* și dacă din punct de vedere formal există o hotărâre care să intre în domeniul de aplicare al regulamentului. Prin urmare, certificatul eliberat conform articolului 54 urmărește în primul rând să simplifice prima etapă a procedurii de *exequatur*.

41. Este adevărat că data comunicării sau notificării actului de sesizare a instanței nu are relevanță în prima etapă a procedurii, deoarece motivul de refuz prevăzut la articolul 34 punctul 2 – lipsa comunicării sau notificării în timp util a actului de sesizare a instanței – nu poate fi examinat decât în etapa a doua a procedurii de *exequatur*. Cu toate acestea, chiar și în cadrul examinării efectuate în etapa a doua, prezentarea sintetică a certificatului prevăzut la articolul 54 din Regulamentul nr. 44/2001 este utilă și servește la simplificarea procedurii. În timp ce, potrivit reglementării anterioare (articolul 46 punctul 2 din Convenția de la Bruxelles), mai trebuia prezentată dovada comunicării sau notificării actului de sesizare a instanței în original sau în copie certificată, împreună cu traducerea aferentă, simpla transcriere a datei comunicării sau notificării în certificatul eliberat conform articolului 54 din Regulamentul nr. 44/2001 are drept rezultat simplificarea procedurii de *exequatur*, având în vedere că este ușor de verificat dacă notificarea sau comunicarea a fost efectuată în timp util.

42. Certificatul se limitează însă, prin spiritul și finalitatea sa, să simplifice procedura. Din Regulamentul nr. 44/2001 nu rezultă o restrângere a întinderii controlului în cadrul procedurii de *exequatur*.

13 — Expunerea de motive a Propunerii de regulament (CE) al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială [Propunerea Comisiei din 14 iulie 1999, COM(1999) 348 final, p. 26].

43. Nu este evident de ce comunicarea sau notificarea nu ar mai trebui să facă obiectul unui control în cadrul Regulamentului nr. 44/2001, acesta prevăzând numai că data comunicării sau notificării trebuie certificată și, prim urmare, reprodusă, ceea ce rezultă din faptul că certificatul de notificare nu mai trebuie depus. Or, un simplu certificat care reproduce data comunicării sau notificării actului de sesizare a instanței astfel cum rezultă aceasta din dosar poate conduce la un număr mai mare de erori în raport cu prezentarea unui document original care atestă comunicarea sau notificarea, astfel încât se poate menține în continuare posibilitatea controlului comunicării sau notificării de către instanța de executare. Certificatul eliberat în conformitate cu articolul 54 nu reprezintă o mai bună garanție de conformitate decât documentul care, potrivit reglementării anterioare, trebuia depus în original.

44. În plus, trebuie ținut seama și de faptul că în certificatul eliberat potrivit articolului 54 nu se menționează decât data comunicării sau notificării. În procedura căii de atac, potrivit articolului 34 punctul 2, trebuie însă să se verifice dacă actul de sesizare a instanței a fost comunicat sau notificat pârâtului într-un mod care să îi permită acestuia să își pregătească apărarea. Prin aceasta, certificatul oferă, prin redarea datei, un prim indiciu pentru verificarea comunicării sau notificării la timp astfel încât pârâtul să își poată pregăti apărarea. În schimb, certificatul nu furnizează nicio informație utilă pentru verificarea modalității și a formei comunicării sau notificării; în această privință, certificatul nu are *a priori* efecte juridice obligatorii. Nu se poate explica în mod logic de ce numai data notificării – și implicit problema dacă notificarea a avut loc într-adevăr – ar trebui plasată în afara sferei controlului, în timp ce controlul asupra modalității și a formei de comunicare sau notificare este permis în continuare. Aceste diferite aspecte ale comunicării sau notificării nu pot fi dissociate în mod obiectiv în cadrul articolului 34 punctul 2.

45. Interpretarea propusă mai sus nu este contrară nici principiului încrederii reciproce în justiția statelor membre, care stă la baza Regulamentului nr. 44/2001<sup>14</sup>.

46. Este adevărat că există o contradicție între, pe de o parte, posibilitatea efectuării unui dublu control al comunicării sau notificării, atât de instanța din statul în care a fost pronunțată hotărârea, cât și de instanța din statul solicitat, sesizată cu acțiunea, și, pe de altă parte, principiul încrederii reciproce și obiectivul unei recunoașteri rapide și cât mai simple posibil. Cu toate acestea, din considerentul (18) al Regulamentului nr. 44/2001 rezultă că acest regulament urmărește și garantarea dreptului la apărare al pârâtului<sup>15</sup>.

47. Articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 reprezintă un caz deosebit de important de aplicare a dreptului pârâtului la un proces echitabil, în măsura în care împiedică declararea de executorii – în temeiul regulamentului menționat – a hotărârilor împotriva cărora pârâtul nu a avut posibilitatea de a se apăra în fața instanței din statul de origine<sup>16</sup>. Prevederile acestui regulament ponderează interesele contradictorii ale reclamantului la o recunoaștere și o executare rapidă a hotărârii, pe de o parte, și dreptul la apărare al pârâtului împotriva căruia a fost pronunțată o hotărâre în lipsă, pe de altă parte.

48. Prin invocarea în principal a căilor de atac din statul de origine și prin neadmiterea refuzului recunoașterii unei hotărâri decât în cazul în care în statul respectiv nu a existat nicio cale de atac, articolul 34 punctul 2 garantează respectarea principiului încrederii reciproce. Dacă s-ar considera că certificatul eliberat în conformitate cu articolul 54 are efecte juridice obligatorii pentru instanțele din statul solicitat, partea împotriva căreia se solicită executarea ar fi lipsită de orice posibilitate de a solicita, în cadrul unei proceduri în contradictoriu, controlul comunicării sau notificării actului de sesizare. Articolul 34 punctul 2 nu poate fi invocat, așadar, ca motiv de refuz al executării unei hotărâri decât atunci când, pe lângă lipsa comunicării sau notificării actului de sesizare a instanței,

14 — A se vedea considerentele (16) și (17) ale Regulamentului nr. 44/2001 și Hotărârea din 27 aprilie 2004, Turner (C-159/02, Rec., p. I-3565, punctele 24 și 25 și jurisprudența citată).

15 — Curtea a confirmat dreptul la apărare și în Hotărârea din 28 aprilie 2009, Apostolides (C-420/07, Rep., p. I-3571, punctul 73).

16 — A se vedea Hotărârea din 14 octombrie 2004, Maersk Olie & Gas (C-39/02, Rec., p. I-9657, punctul 55).

pârâtul nu a omis să formuleze împotriva hotărârii căile de atac la care este îndreptățit. În cadrul procedurii de executare se oferă pentru prima oară pârâtului posibilitatea de a contesta, prin intermediul unei proceduri în contradictoriu, legalitatea comunicării sau notificării actului de sesizare. După cum am explicat, certificatul prevăzut la articolul 54 din Regulamentul nr. 44/2001 nu este eliberat în cadrul unei proceduri în contradictoriu și, de altfel, nu este stabilit în mod obligatoriu de către o instanță.

49. Astfel, cu titlu de concluzie intermediară, trebuie reținut că informația privind comunicarea sau notificarea actului de sesizare a instanței, cuprinsă în certificatul eliberat în conformitate cu articolului 54 din Regulamentul nr. 44/2001, nu produce efecte obligatorii.

## 2. Neepuizarea căilor de atac

50. Potrivit dispozițiilor coroborate ale articolului 34 punctul 2 și ale articolului 45 din Regulamentul nr. 44/2001, o hotărâre de încuviințare a executării nu se poate refuza în cazul în care pârâtul avea posibilitatea să introducă în statul membru de origine o acțiune pentru a stabili că actul de sesizare a instanței nu i-a fost comunicat sau notificat în timp util și într-un mod care să îi permită să își pregătească apărarea<sup>17</sup>. Instanța de apărare nu a adresat nicio întrebare cu privire la această condiție suplimentară prevăzută la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001.

51. În același timp însă, considerăm că, pentru a putea da un răspuns util la prima întrebare preliminară, trebuie să se abordeze și acest aspect.

52. După cum reiese din decizia de trimitere, în acțiunea principală, Trade Agency susține că a aflat pentru prima oară de hotărârea pronunțată în lipsă în cadrul procedurii de *exequatur* din Letonia.

53. Presupunând că, în conformitate cu legislația Regatului Unit, ar mai fi avea posibilitatea, la un moment atât de înaintat, să introducă o cale de atac împotriva hotărârii pronunțate în lipsă, s-ar pune problema dacă, în temeiul articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, pârâtul ar mai fi ținut să introducă o astfel de cale de atac în statul de origine și atunci când – precum în speță – acestuia i s-a adus la cunoștință hotărârea pronunțată în lipsă abia în cadrul procedurii de *exequatur* sau dacă în această situație el poate invoca în mod direct motivul de refuz prevăzut la articolul 34 punctul 2.

54. Din modul de redactare a articolului 34 punctul 2 nu rezultă că obligația de a contesta o hotărâre în statul de origine este limitată în timp. Articolul 46 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 permite în mod expres instanței din statul solicitat, sesizată cu o cale de atac, să suspende procedura dacă în statul membru de origine a fost introdusă o cale de atac. Aceasta demonstrează că nici chiar regulamentul nu exclude posibilitatea ca procedurile să se desfășoare în paralel și să se suprapună în timp în statul de origine și în statul solicitat.

55. Ceea ce pledează însă împotriva limitării în timp a obligației pârâtului de a contesta hotărârea instanței în statul de origine este în primul rând sensul și finalitatea Regulamentului nr. 44/2001. Regulamentul menționat urmărește să împiedice în cât mai mare măsură ca debitorul să se sustragă de la executare în condițiile în care cealaltă parte se află în posesia unui titlu executoriu valabil.

<sup>17</sup> — Hotărârea Apostolides (citată la nota de subsol 15, punctul 78).

56. În cazul în care pârâtul dorește să conteste o hotărâre pronunțată în lipsă, el trebuie să își formuleze obiecțiile în statul de origine pentru a obține anularea sau cel puțin modificarea titlului executoriu. În schimb, pârâtul nu trebuie să lase ca hotărârea pronunțată în lipsă să rămână definitiv omițând să introducă o cale de atac împotriva acesteia în statul de origine pentru ca apoi să se sustragă acestui titlu executoriu străin valabil invocând – numai în statul sesizat – prevederile articolului 34 punctul 2.

57. În caz contrar, în situația în care s-ar pronunța o hotărâre în lipsă împotriva unei persoane în pofida faptului că actul de sesizare a instanței nu i-a fost comunicat sau notificat în niciun mod sau i-a fost comunicat sau notificat într-un mod necorespunzător, ar fi avantajos pentru pârâtul care nu deține bunuri în statul de origine să nu introducă o acțiune în justiție împotriva respectivei hotărâri în statul de origine. Astfel, introducerea unei căi de atac în statul de origine prezintă riscul de a cădea în pretenții pe fond, în urma unei proceduri desfășurate cu respectarea cerințelor legale, cu toate că ar avea câștig de cauză în privința comunicării sau notificării la timp și a admisibilității hotărârii pronunțate în lipsă. În schimb, dacă, în loc să introducă o cale de atac în statul de origine, pârâtul invocă articolul 34 punctul 2 în procedura de *exequatur*, el face să devină definitiv imposibilă orice executare a titlului străin în statul solicitat, având în vedere că într-un astfel de caz controlul se limitează doar la problema neînfrățirii sale.

58. Pentru a stabili dacă pârâtul era în măsură să exercite o cale de atac în cadrul articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, Curtea consideră însă că simplul fapt că pârâtul avea cunoștință de existența unei hotărâri pronunțate în lipsă nu este suficient, ci se mai cere ca această hotărâre să îi fi fost comunicată sau notificată. Rezultă că pârâtul nu este în măsură să introducă o cale de atac împotriva unei hotărâri pronunțate în lipsă decât dacă a luat în mod efectiv cunoștință de conținutul acesteia prin intermediul unei comunicări sau notificări făcute în timp util, astfel încât să îi permită să se apere în instanță în statul de origine<sup>18</sup>.

59. În opinia noastră, comunicarea sau notificarea hotărârii pronunțate în lipsă de către instanța din statul solicitat poate îndeplini cerințele Hotărârii ASML.

60. În fond, articolul 42 alineatul (2) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede că „hotărârea de încuviințare a executării este notificată sau comunicată [...], în cazul în care aceasta nu a fost deja notificată sau comunicată părții în cauză”. Prin „hotărâre” în sensul acestei prevederi nu se poate înțelege decât hotărârea a cărei executare se solicită<sup>19</sup>.

61. Regulamentul însuși pleacă, prin urmare, de la premisa că este posibil ca hotărârea pronunțată în lipsă să fie comunicată sau notificată părții în cauză abia în cadrul procedurii de încuviințare a executării hotărârii. Ar fi, așadar, logic să se considere că și comunicarea sau notificarea efectuată de instanța de executare împreună cu hotărârea de încuviințare a executării constituie o comunicare sau notificare în sensul celor statuate de Curte în Hotărârea ASML<sup>20</sup>. În acțiunea principală care a determinat pronunțarea Hotărârii ASML, hotărârea pronunțată în lipsă nu fusese comunicată sau notificată nici împreună cu hotărârea de încuviințare a executării<sup>21</sup>.

62. Comunicarea sau notificarea hotărârii de către instanța de executare în cadrul procedurii de *exequatur* este, așadar, suficientă dacă pârâtului îi rămâne timp suficient pentru a se putea apăra în mod util împotriva hotărârii în statul de origine.

18 — Hotărârea ASML (citată la nota de subsol 7, punctul 49).

19 — A se vedea în acest sens Concluziile avocatului general Léger prezentate la 28 septembrie 2006 în cauza care a determinat pronunțarea Hotărârii ASML (Rec., p. I-12041).

20 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 14 martie 1996, Van der Linden (C-275/94, Rec., p. I-1393).

21 — Concluziile avocatului general Léger prezentate în cauza care a determinat pronunțarea Hotărârii ASML (citate la nota de subsol 19, punctul 91 și urm.).

63. Prezenta cauză mai are însă un element caracteristic, care face obiectul celei de a doua întrebări preliminare. Hotărârea pronunțată în lipsă în Regatul Unit se caracterizează prin aceea că motivarea sa este bazată numai pe neînfațișarea pârâtului și nu conține alte considerații referitoare la temeinicia pretențiilor formulate. În Hotărârea ASML, Curtea a subliniat, în legătură cu importanța comunicării sau notificării hotărârii pronunțate în lipsă, că o apărare eficientă presupune ca pârâtul să poată lua cunoștință de motivele hotărârii pronunțate în lipsă pentru a le putea contesta în mod util<sup>22</sup>.

64. Din perspectiva refuzului recunoașterii potrivit articolului 34 punctul 2, lipsa de motivare sau motivarea insuficientă a unei hotărâri pronunțate în lipsă trebuie pusă în legătură cu condițiile de introducere a unei căi de atac și cu obstacolele pe care aceasta le presupune. Guvernul Regatului Unit a arătat că motivarea unei hotărâri pronunțate în lipsă trebuie privită din perspectiva actului de sesizare a instanței și cu expunerea detaliată a concluziilor („particulars of claim”), din care rezultă particularitățile situației de fapt și temeiul juridic al cererii. Din decizia de trimitere nu rezultă cu claritate dacă pârâtului i-a fost comunicată sau notificată, împreună cu hotărârea de încuviințare a executării, doar hotărârea pronunțată în lipsă sau și actul de sesizare a instanței. Dacă a doua ipoteză nu corespunde realității, se poate considera că pârâtul nu a avut posibilitatea de a contesta în mod util hotărârea pronunțată în lipsă. Pentru mai multe amănunte, facem trimitere la argumentația consacrată răspunsului la cea de a doua întrebare preliminară. În final, acest aspect va trebui soluționat de instanța de trimitere.

### 3. Răspunsul la prima întrebare preliminară

65. Trebuie să se răspundă la prima întrebare preliminară în sensul că mențiunea referitoare la comunicarea sau notificarea actului de sesizare a instanței cuprinsă în certificatul eliberat în conformitate cu articolul 54 din Regulamentul nr. 44/2001 nu produce efecte obligatorii, ci poate fi controlată de instanță în cadrul căii de atac formulate împotriva hotărârii de încuviințare a executării. Faptul că hotărârea pronunțată în lipsă a fost comunicată sau notificată pârâtului abia de instanța din statul de executare, în același timp cu hotărârea de încuviințare a executării, nu îl exonerează pe respectivul pârât de obligația care îi revine potrivit articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 de a introduce o cale de atac împotriva hotărârii pronunțate în lipsă în statul de origine, în măsura în care, prin hotărârea pronunțată în lipsă sau prin orice alt document care i-a fost comunicat sau notificat, pârâtului i se aduce la cunoștință motivarea hotărârii astfel încât să o poată contesta în mod util.

#### B – A doua întrebare preliminară

66. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle dacă o hotărâre pronunțată în lipsă fără examinarea temeiniciei acțiunii și care, prin urmare, nu cuprinde niciun argument cu privire la temeinicia pe fond a cererii este compatibilă cu dreptul la un proces echitabil prevăzut la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

67. Instanța de trimitere adresează această întrebare în contextul clauzei cu privire la ordinea publică de la articolul 34 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001 coroborat cu articolul 45 din Regulamentul nr. 44/2001, potrivit căreia se poate refuza recunoașterea hotărârii de încuviințare a executării atunci când recunoașterea hotărârii a cărei executare se solicită este vădit contrară ordinii publice a statului membru solicitat.

22 — Hotărârea ASML (citată la nota de subsol 7, punctul 35).

68. Cu titlu introductiv, trebuie precizat că, în cazul unei hotărâri pronunțate în lipsă, clauza referitoare la ordinea publică de la articolul 34 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001 nu este aplicabilă decât în măsura în care este încălcată o normă de ordine publică diferită de aceea prevăzută în mod expres la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 (lipsa comunicării sau notificării actului de sesizare a instanței). Astfel, ipoteza refuzului recunoașterii și al executării unei hotărâri pronunțate în lipsă pentru motivul că actul de sesizare a instanței nu a fost comunicat sau notificat face obiectul unei reglementări autonome și limitative la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, astfel încât acest motiv de refuz nu poate fi invocat în temeiul articolului 34 punctul 1 din regulamentul menționat.

#### 1. Clauza referitoare la ordinea publică în jurisprudența Curții

69. În hotărârea pronunțată în cauza Krombach, Curtea a considerat, cu privire la reglementarea anterioară prevăzută de Convenția de la Bruxelles, că, deși nu este de competența acesteia să definească ordinea publică a unui stat contractant, este totuși competentă să verifice limitele în cadrul cărora instanța unui stat contractant poate recurge la această noțiune pentru a nu recunoaște o hotărâre provenită de la o instanță a unui alt stat contractant<sup>23</sup>.

70. Potrivit jurisprudenței Curții cu privire la Convenția de la Bruxelles, clauza referitoare la ordinea publică nu poate fi invocată decât în ipoteza în care recunoașterea sau executarea hotărârii pronunțate în alt stat contractant ar intra în conflict într-un mod inacceptabil cu ordinea juridică a statului solicitat, în măsura în care aceasta ar încălca un principiu fundamental. Încălcarea respectivă ar trebui să constituie o *nerespectare vădită* a unei norme de drept considerate esențiale în ordinea juridică a statului solicitat sau a unui drept recunoscut ca fiind fundamental în această ordine juridică<sup>24</sup>.

71. Această jurisprudență trebuie transpusă la interpretarea articolului 34 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001, cu atât mai mult cu cât la formularea acestuia, legiuitorul a ținut seama de considerațiile Curții: la redactarea articolului 34 punctul 1, legiuitorul a introdus, așadar, în mod expres cerința nerespectării vădite a ordinii publice.

72. În consecință, o instanță națională nu depășește limitele care i-au fost trasate pentru constatarea unei încălcări a ordinii publice în cazul în care cerințele ordinii publice naționale constituie temeiul reparării unei încălcări vădite a drepturilor fundamentale consacrate în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită în continuare „CEDO”) și în ordinea juridică a Uniunii<sup>25</sup>.

73. Nu trebuie clarificată în speță problema dacă ordinea publică națională poate să mai includă, cu titlu de excepție, și alte cerințe sau dacă, dimpotrivă, conținutul acesteia trebuie să corespundă întotdeauna ordinii publice astfel cum reiese aceasta din drepturile fundamentale ale Uniunii. Aceasta deoarece întrebarea instanței de trimitere nu se referă explicit decât la cerințele articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

74. Potrivit articolului 47 al doilea paragraf din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, orice persoană are dreptul la un proces echitabil.

23 — Hotărârea din 28 martie 2000, Krombach (C-7/98, Rec., p. I-1935, punctul 23), și Hotărârea din 2 aprilie 2009, Gambazzi (C-394/07, Rep., p. I-2563, punctul 26).

24 — Hotărârile Krombach (punctul 37) și Gambazzi (punctul 27), citate anterior.

25 — A se vedea în acest sens Hotărârile Krombach (punctele 38 și 39) și Gambazzi (punctul 28), citate la nota de subsol 23.

75. Din principiul omogenității prevăzut la articolul 52 alineatul (3) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene rezultă că, în măsura în care cartă conține drepturi care corespund unor drepturi garantate prin CEDO, înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca și cele prevăzute de convenția menționată. Dreptul la un proces echitabil este consacrat la articolul 6 din CEDO. Drept urmare, articolului 47 din cartă trebuie să i se dea același înțeles și aceeași întindere ca și cele conferite articolului 6 din CEDO, astfel cum a fost interpretat de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului<sup>26</sup>.

76. Exercițarea dreptului la apărare ocupă un loc esențial în organizarea și în derularea unui proces echitabil<sup>27</sup>. Dreptul la apărare include dreptul pârâtului de a fi ascultat. Prin urmare, se aduce atingere dreptului fundamental la un proces echitabil atunci când, într-un proces civil, pârâtul nu dispune de nicio posibilitate efectivă de a se opune cererii în justiție și, prin aceasta, de a fi audiat în instanță înainte de pronunțarea hotărârii judecătorești.

77. Cu toate acestea, dreptul de a fi audiat în instanță nu merge atât de departe încât o hotărâre judecătorească să nu poată fi pronunțată decât după ce pârâtul și-a prezentat efectiv argumentele împotriva cererii în justiție. De fapt, dreptul de a fi audiat în instanță este asigurat de îndată ce pârâtului i-a fost acordată posibilitatea efectivă de a-și susține argumentele. Faptul că pârâtul nu utilizează această posibilitate ține de domeniul său de responsabilitate, fiind stabilit că el poate să și renunțe la acest drept<sup>28</sup>.

78. Astfel, dreptul la apărare nu este garantat fără restricții. Aceste restricții trebuie să răspundă însă efectiv unor obiective de interes general urmărite de măsura în cauză și să nu constituie, în raport cu scopul urmărit, o încălcare vădită și disproporționată a drepturilor astfel garantate<sup>29</sup>.

79. Dreptul la apărare intră în conflict în special cu drepturile procedurale fundamentale corelative ale părții adverse, precum dreptul de a-și valorifica drepturile pe calea unei acțiuni în justiție – acest drept fiind consacrat ca drept fundamental de către stat – și dreptul corelativ la celeritatea procedurii. În această privință, normele procedurale cu privire la neînfrățire asigură echilibrul și trasează totodată anumite limite dreptului de a fi audiat în instanță. Ele contribuie la o bună administrare a justiției și permit să se pună în aplicare dreptul reclamantului la o protecție juridică rapidă. Lipsa de reacție din partea pârâtului la acțiunea introdusă împotriva sa nu trebuie să paralizeze procedura.

80. Prin urmare, principiul hotărârilor pronunțate în lipsă este cunoscut în ordinea juridică a tuturor statelor membre; posibilitatea unor asemenea hotărâri este prevăzută și în Regulamentul de procedură al Curții<sup>30</sup>.

81. De altfel, nu împrejurarea că hotărârea a fost pronunțată în lipsă, fără ca pârâtul să fi participat în prealabil la procedură, stă la baza îndoielilor exprimate de instanța de trimitere cu privire la compatibilitatea hotărârii a cărei executare se solicită cu ordinea publică. După cum a arătat Comisia, hotărârile pronunțate în lipsă sunt recunoscute și în dreptul leton. Îndoielile instanței de trimitere au în mult mai mare măsură legătură cu împrejurarea că, în speță, normele procedurale din statul de origine nu obligă instanța, în cadrul unei hotărâri pronunțate în lipsă, să verifice dacă dreptul revendicat de reclamant există cu adevărat și cu faptul că hotărârea este lipsită de orice motivare pe fond.

26 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 14 februarie 2008, Varec (C-450/06, Rep., p. I-581, punctul 48), și Hotărârea din 5 octombrie 2010, McB (C-400/10 PPU, Rep., p. I-8965, punctul 53).

27 — Hotărârea Gambazzi (citată la nota de subsol 23, punctul 28).

28 — Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Makarenko împotriva Federației Ruse din 22 decembrie 2009 (cererea nr. 5962, § 135), în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că o parte la procedură poate renunța să se înfrățeze la ședință. Această renunțare trebuie să fie exprimată neechivoc și însoțită de anumite garanții minime, al căror nivel este proporțional cu importanța dreptului la care partea respectivă a renunțat.

29 — Hotărârea Gambazzi (citată la nota de subsol 23, punctul 29).

30 — Articolul 94 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

## 2. Lipsa de motivare a hotărârii

82. Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul la un proces echitabil potrivit articolului 6 din CEDO include în esență obligația instanțelor de a-și motiva hotărârile<sup>31</sup>.

83. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a declarat însă în repetate rânduri că cerințele referitoare la obligația de motivare nu trebuie să fie disproporționat de ridicate și că acestea pot varia în funcție de natura hotărârii și de circumstanțele concrete ale cauzei<sup>32</sup>. În această privință, trebuie să se țină seama de natura hotărârii, precum și de deosebirile existente între sistemele juridice ale statelor contractante.

84. Obligația de motivare a hotărârilor judecătorești servește unui dublu obiectiv. Pe de o parte, este menită să asigure că dreptul de a fi audiat în instanță este respectat și că, prin urmare, instanța ia în considerare în suficientă măsură argumentele părților<sup>33</sup>. Acest aspect nu ar trebui să aibă relevanță în cazul unei hotărâri pronunțate în lipsă care dă câștig de cauză acțiunii introduse împotriva pârâtului care nu s-a înfățișat. Aceasta deoarece în acest caz pârâtul nu a prezentat argumente care să poată fi menționate în motivarea hotărârii.

85. Pe de altă parte, obligația de motivare are menirea de a permite părții care cade în pretenții să exercite în mod efectiv căile de atac care îi sunt disponibile. Justițiabilul trebuie să poată înțelege motivele pentru care a căzut în pretenții. În caz contrar, nici întinderea autorității de lucru judecat a hotărârii nu ar mai putea fi definită, motiv pentru care un reclamant ar putea eventual obține încă un titlu în baza aceleiași cereri.

86. Acest al doilea aspect prezintă relevanță mai ales în cazul hotărârilor pronunțate în lipsă. Întinderea obligației de motivare a hotărârii trebuie să corespundă însă condițiilor cerute pentru formularea unei căi de atac. Cu cât sunt mai stricte cerințele impuse motivării unei căi de atac introduse împotriva hotărârii pronunțate în lipsă, cu atât sunt mai ridicate și cerințele cu privire la motivarea acestei din urmă hotărâri. Pentru a putea introduce cu succes o cale de atac împotriva unei hotărâri pronunțate în lipsă, partea care cade în pretenții trebuie să poată identifica aspectele de fapt și de drept pe care trebuie să își întemeieze argumentația. Numai astfel va fi asigurat dreptul său la un proces echitabil.

87. În procedura în fața Curții, guvernul Regatului Unit a subliniat că o hotărâre pronunțată în lipsă („default judgment”) nu este complet lipsit de motivare, însă este adevărat că motivarea este lapidară – hotărârea este motivată doar prin neînfațișarea pârâtului. În plus, guvernul Regatului Unit a arătat că pronunțarea unei hotărâri în lipsă nu este posibilă decât dacă pârâtului i-a fost notificat în mod legal nu numai actul de sesizare a instanței, ci și prezentarea detaliată a concluziilor, „particulars of claim”. Acestea cuprind o prezentare detaliată a motivelor acțiunii și a situației de fapt pe care se întemeiază aceasta.

88. Împrejurarea că aceste informații provin numai de la reclamantul însuși și că, într-o anumită măsură, instanța nu face decât să le transmită mai departe nu este un factor decisiv. Cerința motivării este îndeplinită atunci când pârâtul este informat într-un asemenea mod cu privire la motivele acțiunii și la situația de fapt pe care se întemeiază aceasta, astfel încât să poată formula în mod util o cale de atac împotriva hotărârii pronunțate în lipsă.

31 — Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Ruiz Torija împotriva Spaniei din 9 decembrie 1994 (cererea nr. 18390/91, § 29), Hotărârea Higgins împotriva Franței din 19 februarie 1998 (cererea nr. 20124/92, *Recueil des arrêts et décisions*, 1998-I, § 42) și Hotărârea Hirvisaari împotriva Finlandei din 27 septembrie 2001 (cererea nr. 49684/99, § 30).

32 — Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Ruiz Torija împotriva Spaniei (citată la nota de subsol 31, § 29) și Hotărârea Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos din 19 aprilie 1994 (cererea nr. 16034/90, seria A nr. 288, p. 20, § 61).

33 — Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Jokela împotriva Finlandei din 21 mai 2002 (cererea nr. 28856/95, § 72 și 73) și Hotărârea Nedzela împotriva Franței din 27 iulie 2006 (cererea nr. 73695/01, § 55).

89. Dreptul la un proces echitabil nu obligă în mod necesar instanța ca, în hotărârea pronunțată, să prezinte starea de fapt în propria sa formulare, dacă aceasta a fost deja prezentată în alt document care nu a dat naștere la obiecții și de care instanța ține seama cu claritate în hotărârea sa. Prin urmare, dacă nu există obstacole majore la formularea unei căi de atac împotriva unei hotărâri pronunțate în lipsă ca urmare a necesității de a cunoaște mai precis motivele hotărârii, dreptul la apărare nu a fost încălcat. În consecință, instanța de trimitere va trebui să facă o apreciere globală a condițiilor cerute pentru formularea unei căi de atac, precum și a informațiilor care au fost aduse la cunoștința pârâtului prin hotărâre, prin actul de sesizare a instanței și prin celelalte documente care i-au fost comunicate sau notificate.

### 3. Lipsa examinării temeiului juridic al cererii

90. Mai trebuie examinată problema dacă dreptul la un proces echitabil este încălcat prin faptul că instanța pronunță o hotărâre în lipsă fără a examina în prealabil temeiul juridic al acțiunii, așadar, fără a verifica dacă normele de drept aplicabile susțin pretențiile reclamantului în lumina situației de fapt prezentate de acesta.

91. Dreptul la un proces echitabil solicită, într-adevăr, în principiu, o examinare în contradictoriu a situației de fapt și a aspectelor de drept<sup>34</sup>, așadar o examinare a ambelor argumentații, a reclamantului și a pârâtului. În prezenta cauză însă, suntem în prezența unei hotărâri pronunțate în lipsă, în care nu există decât argumentația reclamantului.

92. Ca justificare a modalităților procedurale, guvernul Regatului Unit a invocat, pe de o parte, motive legate de economia procedurii. Potrivit guvernului Regatului Unit, instanțele nu trebuie obligate să examineze pe fond în procedurile în care pârâtul nu s-a înfățișat. Pe de altă parte, renunțarea la examinarea aspectelor de drept este motivată de organizarea procedurii civile în dreptul englez, în cadrul căreia părțile trebuie, în principiu, să aducă argumente juridice în susținerea poziției lor, iar principiul *iura novit curia* – instanța cunoaște dreptul (și trebuie să îl aplice din oficiu) – nu se aplică fără restricții<sup>35</sup>. Această argumentație rezistă examinării din perspectiva dreptului fundamental la un proces echitabil.

93. Atunci când una dintre părțile la procedură nu se apără împotriva unei acțiuni în justiție introduse împotriva sa, despre care are cunoștință, ea acceptă posibilitatea de a nu avea câștig de cauză. Partea cunoaște pretențiile reclamantului și este conștientă că există riscul de a cădea în pretenții. În cazul în care, cu toate acestea, partea nu răspunde la cerere, considerăm că dreptul la un proces echitabil nu impune în mod obligatoriu să se acorde pârâtului care nu s-a înfățișat o protecție suplimentară împotriva unei căderi în pretenții eventual nejustificate pe fond prin obligarea instanței sesizate să verifice temeiul juridic al acțiunii. Riscul ca, în lipsa examinării prealabile a temeiniciei acțiunii, să fie pronunțată o hotărâre incorectă pe fond ține de realitatea materială și procesuală, care reprezintă o problemă complexă. Dreptul fundamental la apărare al pârâtului este însă asigurat în suficientă măsură dacă i se dă posibilitatea de a-și susține în mod efectiv punctul de vedere și dacă i se oferă posibilitatea de a introduce o cale de atac împotriva hotărârii pronunțate în lipsă.

94. În această privință, situația de față se deosebește de situația care stă la baza cauzei Gambazzi. În cauza respectivă era vorba despre *excluderea forțată* de la acțiune a pârâtului, pe care instanța o aplicase cu titlu de sancțiune. Cu toate că dorea să ia parte la procedură, pârâtul a fost exclus de la etapele ulterioare ale acesteia, fiind tratat ca un pârât care nu s-a înfățișat deoarece nu se conformase obligațiilor ce îi fuseseră impuse printr-o ordonanță într-o etapă anterioară din cadrul aceleiași proceduri. În acest context, Curtea a considerat că, în cadrul unei aprecieri globale, constituie un

34 — Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Jokela împotriva Finlandei (citată la nota de subsol 33, § 72).

35 — A se vedea în acest sens, cu titlu de exemplu, punctele 33-37 din Concluziile avocatului general Jacobs prezentate la 15 iunie 1995 în cauza care a determinat pronunțarea Hotărârii van Schijndel și van Veen (C-430/93 și C-431/93, Rec., p. I-4705).

element relevant problema dacă temeinicia pretențiilor împotriva pârâtului a făcut, în acea etapă sau într-o etapă anterioară, obiectul unei examinări și dacă pârâtul a avut, în acea etapă sau într-o etapă anterioară, posibilitatea de a-și exprima poziția cu privire la acestea și dacă a dispus de o cale de atac<sup>36</sup>.

95. Tot astfel, Regulamentul (CE) nr. 1896/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2006 de instituire a unei proceduri europene de somație de plată<sup>37</sup> nu prevede, la rândul său, nicio examinare generală a temeiniciei cererii. Potrivit articolului 11 alineatul (1) litera (b), cererea nu este respinsă pentru motivul lipsei de temeinicie decât atunci când este vădit nefondată.

#### 4. Răspunsul la a doua întrebare preliminară

96. Trebuie să se răspundă la cea de a doua întrebare preliminară în sensul că, din perspectiva clauzei referitoare la ordinea publică prevăzute la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, instanța din statul solicitat nu poate ține seama de împrejurarea că instanța din statul de origine a pronunțat în lipsă, fără a examina temeinicia acțiunii, o hotărâre a cărei motivare se limitează să constate neînfrățirea pârâtului, dar nu cuprinde niciun argument cu privire la temeinicia acțiunii decât în cazul în care aceeași instanță, în urma unei aprecieri globale a informațiilor puse la dispoziția pârâtului și a cerințelor prevăzute de legislația statului de origine pentru introducerea unei căi de atac, ajunge la concluzia că pârâtul nu s-a putut apăra în mod util împotriva hotărârii pronunțate în lipsă din cauza lipsei de motivare a acesteia.

## VI – Concluzie

97. Având în vedere considerațiile de mai sus, propunem Curții să răspundă la cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare după cum urmează:

- „1) Mențiunea referitoare la comunicarea sau notificarea actului de sesizare a instanței cuprinsă în certificatul eliberat în conformitate cu articolul 54 din Regulamentul nr. 44/2001 nu produce efecte obligatorii, ci poate fi controlată de instanță în cadrul căii de atac formulate împotriva hotărârii de încuviințare a executării. Faptul că hotărârea pronunțată în lipsă a fost comunicată sau notificată pârâtului abia de instanța din statul de executare, în același timp cu hotărârea de încuviințare a executării, nu îl exonerează pe respectivul pârât de obligația care îi revine potrivit articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 de a introduce o cale de atac împotriva hotărârii pronunțate în lipsă în statul de origine, în măsura în care, prin hotărârea pronunțată în lipsă sau prin orice alt document care i-a fost comunicat sau notificat, pârâtului i se aduce la cunoștință motivarea hotărârii astfel încât să o poată contesta în mod util.
- 2) Din perspectiva clauzei referitoare la ordinea publică prevăzute la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, instanța din statul solicitat nu poate ține seama de împrejurarea că instanța din statul de origine a pronunțat în lipsă, fără a examina temeinicia acțiunii, o hotărâre a cărei motivare se limitează să constate neînfrățirea pârâtului, dar nu cuprinde niciun argument cu privire la temeinicia acțiunii decât în cazul în care aceeași instanță, în urma unei aprecieri globale a informațiilor puse la dispoziția pârâtului și a cerințelor prevăzute de legislația statului de origine pentru introducerea unei căi de atac, ajunge la concluzia că pârâtul nu s-a putut apăra în mod util împotriva hotărârii pronunțate în lipsă din cauza lipsei de motivare a acesteia.”

36 — Hotărârea Gambazzi (citată la nota de subsol 23, punctul 45).

37 — JO L 399, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 9, p. 108.